

Könül Həbibova
AMEA Nəsimi adına Dilçilik İnstitutu

İNTERNET DİSKURSU VƏ ONUN SƏCİYYƏVİ XÜSUSİYYƏTLƏRİ

Açar sözlər: dil, internet diskurs, manipulyasiya, virtual şəxsiyyət, internet məkan, kompüter texnologiyaları

Key words: language, internet discourse, manipulation, virtual personality, internet place, computer technologies

Ключевые слова: язык, интернет-дискурс, манипуляция, виртуальная личность, интернет-пространство, компьютерные технологии

“Diskurs sosial davranış forması kimi, sosial dünyanın və elm dünyasının özünün də formalaşmasında alət rolunu oynayır. Bundan başqa, sosial münasibətlərin formalaşmasında da aparıcı rola malikdir. Bu ona görə mümkün olur ki, diskurs sayəsində cəmiyyətdə, insanların baxışlarında və addımlarında dəyişikliklər müəyyən edilir, gizli və aşkar mənalara sahəsi yaradır” [2, s.36-37]. Bu baxımdan müasir dünyada diskursun ən geniş yayılan və hər bir şəxsin bu və ya digər dərəcədə əlaqədə olduğu növü – internet diskurs xüsusi maraq kəsb edir.

İnternet diskursun iştirakçılarının böyük bir qismini ciddi ictimai məhdudiyət olmadan cəmiyyətin bütün yaş kateqoriyalarından olan insanlar təşkil edir. Bir tərəfdən, bu diskursun ən demokratik və açıq tipidir. Belə ki, internet diskursda, ictimai statusundan, təhsilindən, dünya görüşündən və ya yaşından asılı olmayaraq, bütün təbəqələrdən olan insanlar iştirak edə bilirlər. Bu diskursun iştirakçısı olmaq üçün yeganə şərt internetə çıxışı olan kompüterdən, digər informasiya vasitələri texnologiyalarından, qadjetlərdən istifadə etməyi bacarmaqdır.

Lakin digər bir tərəfdən, internet diskurs istifadəçilər üçün müəyyən baryerlər, maneələr də yaradır: texniki hazırlığın lazımı səviyyədə olması, kiberməkanda hərəkət edə bilmək bacarığının formalaşdırılması, kompüter jarqonlarına yiyələnmək [15], heç olmasa, bir əcnəbi dil bilmək internet diskurs istifadəçisi üçün labüd olan şərtlərdir.

Azərbaycan dilçiliyində internet diskursu virtual diskurs da adlandırılır: “Virtual ünsiyyətin əsasında virtual mətn (diskurs) dayanır. Bu mətn, ünsiyyət situasiyasında virtual reallıqla yüklənib və reallığın xüsusi bir modeli kimi çıxış edir. Virtual diskurs informasiya texnologiyaları əsasında meydana çıxır və kommunikasiya obrazlarının qarşılıqlı təsiri əsasında realizə olunur. Sosiolinqvistika İnternet ünsiyyəti zamanı istifadə olunan bütün mətnləri virtual diskurs kimi nəzərdən keçirir” [1, s.21]. Bəzi mənbələrdə isə bu, kompüter diskursu da adlandırılır.

lır [10]. Lakin bununla belə, biz terminoloji baxımdan bunun, məhz, internet diskurs kimi adlandırılmasının tərəfdarıyıq.

Qeyd edildiyi kimi, internet diskursda digər diskurs tiplərində olduğu kimi, bir-biri ilə ünsiyyətdə olan iki qarşılıqlı tərəf (bu halda: agent – klient) mövcuddur. İnternet diskursun bəzi tiplərində isə iştirakçıların müəyyən bərabərliyi mövcud olur. Buraya çatlar, konfranslar, elektorn poçt daxildir. Digər hallarda isə tərəflər arasında qeydi-bərabərlik müşahidə edilir. KİV-lərdə olduğu kimi, internet diskursda da əksər hallarda agent (məlumatı ötürən, informasiyanı yayan) hər hansı bir informasiyanı yayaraq və bu informasiyadan istifadə edərək, onun bir hissəsini gizlətməklə klientə (internet məkanda informasiyanı alan, oxuyan) müəyyən təsiri formalaşdırmaq məqsədi ilə bu informasiyanı istədiyi şəkildə və formada təqdim edərək, müxtəlif üsullardan istifadə edir ki, bunun da ən geniş yayılmış forması dezinformasiya metodudur. [5; 16]. Agent manipulyator (idarəedici) rolunda çıxış edərək klientdə baş vermiş hadisə haqqında öz manefiyinə uyğun şəkildə fikir də formalaşdırma bilər.

İnternet diskursda buraya daxil edilən məlumatların saf-çürük edilməsi üçün xüsusi bir sistemin, senzuranın olmaması, baş verən hadisə, olay haqqında məlumatın bu diskurs üzərindən ötürülməsi prosesinə müsbət təsir etdiyi kimi, mənfi cəhətləri də çoxdur. Bir tərəfdən senzuranın olmaması internet diskursu məlumat mənbəyi kimi çox cəlbedici edir. Belə ki, burada eyni bir hadisə və ya olay haqqında rəsmi mənbələrlə yanaşı, sərbəst şəkildə yürüdülmən digər müxtəlif fikir və mülahizələri oxuyub, alınan məlumatı bu prizmadan saf-çürük etmək istifadəçinin öz öhdəsinə buraxılır. Digər tərəfdən, senzuranın olmaması alınan informasiyanı düzgünlüyü və ya dəqiqliyi baxımından daha az etibarlı edir. Senzuranın yoxluğu, anonimlik ona gətirib çıxarır ki, şəbəkə daxilində mövcud olan münasibətlər daha da mürəkkəbləşir, onların idarə edilməsi, demək olar ki, mümkün olmur. Belə olduqda, istifadəçilərin təfəkkürünü, şüurunu idarə etmək, manipulyasiyaya məruz qoymaq üçün əlverişli şərait yaranır. Məlumatı, informasiyanı alan tərəf, bir qayda olaraq, informasiyanın mənbəyi haqqında məlumatsız olur. Bu səbəbdən onun doğrunu yanlışdan ayırmaq firsəti olmur. Öz növbəsində isə məlumatı ötürənlər bundan öz mənafeələrinə uyğun istifadə edərək, yalnız onların maraqlarını təmsil edən məlumatları internet səhifələrində yerləşdirirlər. “Siyasi sənədləri oxumayan, nitq və çıxışların orijinal versiyası ilə tanış olmayan dinləyici və ya oxucu kütləsi siyasəti KİV vasitəsilə hazır məhsul şəklində alır: siyasət süljetlər toplusu kimi təqdim edilir” [15]. Tədqiqatçının bu fikrini daha açıq şəkildə ifadə etdikdə, belə çıxır ki, adi insanı əhatə edən informasiya sahəsi sujetlər, əlvan tablolar toplusundan ibarətdir ki, bu da ona əsl reallığı görməkdə əngəl olur.

İnternet diskursun əsas özəlliklərindən biri də onun dialoji formaya malik olmasıdır. Belə ki, adresat və adresant qarşılıqlı mübadiləsi bu diskursun əsasını

təşkil edir və adresat adresantın məntiqi, mövqeyi və s. haqqında müəyyən biliklər bazasına malik olur [9].

KİV-lə müqayisədə internet diskursun fərqli cəhətlərindən biri də onun interaktivliyidir. Burada hər bir istifadəçi oxuduğu məqaləyə, məlumatla, foruma və s. öz şərhini yazmağa bilmək imkanına malikdir.

İnternet diskursun xronotopu¹ ən müxtəlif variantlara malik ola bilər. Bu onunla əlaqədardır ki, internet öz istifadəçilərinə münasib olan yerdə və zamanda informasiya ala bilmək fürsəti verir. Eləcə də hansı sahələyə bağlı informasiya əldə edə bilmək seçimi istifadəçinin öz ixtiyarına verilir.

İnternet diskursun əsas məqsədi də birmənalı deyil. Bu məqsədlər elementar səviyyədə başlayaraq (insanlara sadəcə ünsiyyət üçün şərait yaradır) ən mürəkkəb səviyyəyədək (ətraf gerçəkliyin və ya paralel virtual aləmin ümumi mənzərəsini yaratmaq) yüksəlir. Lakin aparılan ictimai sorğu əsasında internet diskursun ən əsas və ümdə məqsədinin informasiya mübadiləsi və ətraf gerçəkliyin ümumi mənzərəsinin formalaşdırılması olduğu ortaya çıxır [8]. Agentlərin və klientlərin şəxsi məqsədləri isə üst-üstə düşməyə də bilər, belə ki, klientin əsas məqsədi obyektiv məlumat almaqdır, lakin bu, əksər hallarda agentlərin mənaşığı ilə düz gəlir.

İnternet diskursun əsas dəyərləri onun əsas konseptləri olan məlumat və ünsiyyətin özündə təqdim edilir. İnternet diskursun növlərindən asılı olaraq, funksiyaları da müxtəlifdir. Lakin bunlar arasında informativ və representativ funksiyalar ön mövqedə bərqərar olur. İnformasiya bazarındakı kəskin rəqabəti nəzərə alsaq, bu iki funksiyadan representativ funksiyanın daha önəmli olduğunu görürük. Məhz bu səbəbdən informasiya mətnlərinin başlıqları daha cəlbedici və rəngarəng olmalıdır.

Bu zaman manipulyasiya dərkətmənin stereotipliyinə, “short-cut”a əsaslanır. “Short-cut” tərcümədə “proqramın işə salınması üçün yarıq”, “ən qısa yol”, “nəyə isə nail olmaq üçün ən qənaətcil və ya ağılabatan (rasional) yol”, “stereotip” deməkdir. Faktiki stereotip, avtomatik davranış, psixoloqların fikrincə, daha çox üstünlük təşkil edir. Belə ki, əksər hallarda bu, daha çox məqsədəuyğundur, bəzi hallarda isə effektiv və qənaətli olmasına görə ən labüd vasitə hesab edilir [14].

İnformasiya saytları sadəcə representativ və informasiya funksiyaları daşıyır. Bu saytlar insanlar arasında ünsiyyətin, dünyagörüşünün, onların bu və ya digər məsələlərə münasibətlərinin formalaşmasına da xüsusi təsir göstərir. Deməli, bu məqamla bağlı belə bir fikir irəli sürmək olar ki, internet diskurs həm də təsir edici funksiya da yerinə yetirir. Bu, onun atraktiv (diqqətin cəlb edilməsi), presua-

¹ **QEYD:** Müəyyən mənanın ifadəsinə yönəlmiş zaman və məkan ölçülərinin vahidliyi. Bu termin ilk dəfə X əsrdə Uxtomski tərəfindən psixologiya sahəsində işlədilib. Daha sonra Baxtinin əsərləri sayəsində ədəbiyyatşünaslıq və estetika elmində də istifadə edilməyə başlayıb.

ziv (inandırıcı) və suqgestiv (təlqinedici) funksiyalarında bu və ya digər dərəcədə öz əksini tapır [13, s.19-27].

İnternet saytlarında təqdim edilən istənilən məlumat xüsusi seçim prosesindən keçir, yəni, biz yalnız bizim üçün, daha doğrusu, bizim əvəzimizə artıq seçilmiş, saf-çürük edilmiş və müəyyən məqsədlərə uyğun nöqteyi-nəzərdən təqdim edilmiş hadisələr haqqında məlumatları oxuyuruq. Məlumatı internet saytlarında yerləşdirən müəlliflər əksər hallarda informasiyanı şəxsi baxış bucağı altında təqdim edirlər. Bundan əlavə, bəzi janrlarda, məsələn, analitik şərhlərdə və ya oçerklərdə informasiya predmetinə emosional münasibət bildirmək bu janrların əsas xüsusiyyətlərindən biridir. Bunun fonunda da, təbii ki, internet diskursun manipulyativ və mistifikasiya funksiyalarından da danışmaq yerinə düşər. Belə ki, bu sahədə müvafiq şəkildə təqdim edilən istənilən ifadə spekulyativ çalar kəsb edərək, adresatın əlində həm individual fərdlərə, həm də kütləyə yönəlmiş manipulyasiya və mistifikasiya vasitəsi kimi çıxış edə bilər.

İnternet ünsiyyətin müxtəlif formalara malik olduğunu nəzərə alaraq, manipulyativ diskursda adresatları tiplərinə görə iki cür fərqləndirmək lazımdır: oponent adresat və kütlə adresat. Xəbər saytları, bir qayda olaraq, kütləvi adresata hesablanır. Lakin, bununla belə, hətta kütlə adresata hesablanmış məlumatın ötürülməsi zamanı bu kütləni təşkil edən hər bir klientin kommunikativ ehtiyaclarını da nəzərə almaq lazım gəlir.

Çat və elektron poçt yazışmaları üçün informasiya mübadiləsi ön planda dayanır. Deməli, bu məqamda, artıq yuxarıda qeyd edilən funksiyalardan əlavə, internet diskursun daha bir funksiyası, kommunikativ funksiyası ortaya çıxır.

Bu diskurs növü üçün əsas material geniş mənada informasiyadır. Yəni hər növdən olan informasiya: siyasət, iqtisadiyyat, biznes, maliyyə, idman, birja, mədəniyyət və s. haqqında olan xəbərlər internet diskursun əsas gövdəsini təşkil edir. Multimedia imkanlarını nəzərə almaqla “online” jurnalistikanı jurnalistikanın kiçik forması da adlandırmaq olar. Burada təqdim edilən material kiçik bloklar şəklində təşkil edilərək, tematikaya uyğun olaraq, xüsusi bölgülər əsasında təsnif edilir. Qrafik vasitələr isə kiberməkanda oriyentiri asanlaşdıraraq, bir tərəfdən mətni canlandırır, digər tərəfdən isə istifadəçilərin diqqətini xüsusi məqamlara yönləndirir.

İnternet diskursa müxtəlif strategiyalar da xasdır. Onları bu diskursun əsas məqsədlərinə müvafiq olaraq müəyyən etmək mümkündür ki, buraya da aşağıdakılar aiddir: informasiya əldə etmək; əldə edilən informasiyanı təhlil etmək, yəni bu informasiyanın hansı şəkildə, nə zaman təqdim edilməsinin müəyyən edilməsi; əldə edilən informasiyanın özü haqqında məlumat bloku hazırlamaq; klientlərin növündən asılı olaraq, informasiyanın müvafiq şəkildə (individual şəkildə və ya ekspertlərin məsləhəti ilə) təqdim edilməsi; baş verən hadisəyə müəyyən münasibət formalaşdırmaq. İnternet diskursda xəbər saytları üçün xarakterik olan strate-

giyalardan danışdıqda, aşağıdakıları qeyd etmək lazım gəlir: adresatın emosional əhval-ruhiyyəsinin formalaşdırılması, təlqinetmə, informasiyanın izah edilməsi, manipuluyasiya və mistifikasiya strategiyaları.

İnternet diskursun əsas strategiyası isə təşkilətmədir. Bu strategiyanın lazımı şəkildə gerçəkləşdirmək üçün agent özgüvənə malik olmalı, təqdim etdiyi məlumatın doğruluğuna, təkzibedilməzliyinə inanmalı, bir neçə ifadə ilə böyük həcmdə məlumatı ötürmək bacarığına malik olmalı, digər tərəfdən isə bir ifadəni semantik cəhətdən tamamlanmış şəkildə təqdim etməyi bacarmalıdır.

Çat və elektron poçt yazışmalarında tərəflər müəyyən səviyyədə bərabərlik qazansalar da, burada ünsiyyətə maraq oymaq niyyətindən danışmaq tam yerinə düşər. Belə ki, bu ünsiyyət formasında müşahidə edilən status bərbərliyi nisbidir. Əslində, burada müləq şəkildə ünsiyyət yaratmağa daha çox meyilli olan tərəf öz maraqları çərçivəsində manipulyasiya və mistifikasiya strategiyasına və s. Vəsitələrə əl atır.

İnternet diskursda müşahidə edilən janrları ünsiyyət formalarından asılı olaraq müəyyən etmək olar. Burada əsas özəllik ondan ibarətdir ki, janrlar ikili formaya malikdir. Məsələn: şifahi (konfrans və forumlar) və yazılı (xəbər saytları); dialoji (konfranslar, çatlar və forumlar) və monoloji (məqalələr, xəbər buraxılışları və s.); ictimai (kütləvi adresata hesablanmış (xəbər saytları, forumlar, konfranslar)) və qeyri-ictimai (elektron poçt və çatlar).

İnternet diskurs diskursun digər bir çox növləri kimi, yüksək səviyyəli intertekstuallığa malikdir ki, bu da internet diskursda tez-tez istifadə edilən sitatlardan ibarət mətnlər və onların konseptlərinə əsaslanır [12]. Bu xüsusiyyət internet diskursun sistemləşdirici prinsiplərindən biridir. Sitatlar şəklində təqdim edilən intertekstual əlaqələr bir çox fərqli funksiyalar yerinə yetirə bilər.

İnternet diskurs haqqında bəhs edərkən, diskursiv formullar məsələsinə də toxunmaq lazım gəlir. V.İ.Karasik diskursiv formullar termini adı altında müvafiq ictimai instituta xarakterik olan ünsiyyəti formalaşdıran nitqi fiqurların özünəməxsusluğunu qeyd edir [7]. Bu diskursiv formullar, ümumi olmaqla yanaşı, onlar arasında da fərqli xüsusiyyətlər var ki, məhz bunlar əsasında da müxtəlif KİV-dən alınan informasiyalar fərqləndirilə bilər. İnternet yayımın əsas prinsipi istifadəçinin individual maraqlarına cavab verməkdir. Ənənəvi KİV-dən fərqli olaraq internet yayım bir sıra fərqli səciyyəvi xüsusiyyətlərə malikdir ki, onları da aşağıdakı kimi qruplaşdırmaq olar:

— iqtisadi xüsusiyyətlər (daha az maliyyə vəsaiti və zamanın tələb edilməsi, internet kanallarının çoxluğu və s.)

— texniki üstünlüklər (eyni zaman kəsiyində bir neçə internet kanalı izləmək fürsətinə malik olmaq; video-ardıcılığın individual olaraq seçilməsi, ekranın miqyası, çap və videomateriaları arxivləşdirmə imkanına malik olma, informasi-

ya məkanını, internet konfranslarda interaktiv təhsil və təşkilatları genişləndirmək imkanı; real zaman rejimində işləmək; eyni bir olay daxilindən bir neçə yayımın eyni zamanda həyata keçirilməsi və s. [3; 6]).

— psixoloji xüsusiyyətlər: qeyri-tipik davranışdan uzaqlaşmaq, kontaktların anonimliyi, könüllülüü, qeyri-verbal informasiyanın yoxluğu. Bunlar ünsiyyət komponentinin emosional ifadəsində çətinlik yaradır [8]. Lakin, bu məqamda emosional komponentin tam yoxluğunu iddia etmək doğru deyil. İnsan faktorunun olduğu bütün sahələrdə emosional komponent bu və ya digər dərəcədə mövcuddur.

Fiziki cismin internet məkanında yoxluğu bir çox psixoloji məhdudiyyətləri aradan qaldırır. Bu məqamla bağlı olaraq, tədqiqatçılar şəxsiyyətin yeni bir xüsusi tipini qeyd edirlər: virtual şəxsiyyət [8; 10]. Y.M.Cəfərov öz tədqiqatlarının birində qeyd edir ki, virtual şəxsiyyət də, əslində, insanın maskasıdır. Virtual ünsiyyətə daxil olan insan müxtəlif vasitələrin köməyi ilə öz maskasını yaradır və bu maska virtual şəxsiyyətin əsas xarakterik xüsusiyyətlərini formalaşdırır [1, s.20]. Bununla yanaşı, internet şəbəkəsində ünsiyyətin öz qanunauyğunluqları mövcuddur. Bu baxımdan son onilliklərdə yaranan xüsusi kompüter leksikası “ünsiyyət iştirakçılarının özünüifadə vasitəsi kimi çıxış edərək, korporativ vəhdətin möhkəmlənməsinə gətirib çıxarır” [4, s.22].

Digər tərəfdən, tədqiqatçılar iddia edirlər ki, kiberməkandakı həyat individuallaşdırılmış təcrübədir. İnternetdəki davamlı ünsiyyət şəxsiyyətin gerçək aləmdən təcrid edilməsinə gətirib çıxarır. Bu məqamla bağlı olaraq psixoloqlar haqlı olaraq qeyd edirlər ki, internet məkan üzərindən ünsiyyət və daimi iş rejimi, əslində, anti-ictimai fəaliyyətdir. Bu, bir tərəfdən internet ünsiyyət üçün daha geniş imkanlar yaradır, digər tərəfdən isə ünsiyyət daha bəsit forma kəsb edir ki, bu da öz mənfi təsirini yeni yaranan danışmaq leksikasında bir daha isbatlayır.

İstənilən yanaşmada internet diskurs ikili standart nümayiş etdirir. Məsələn, burada, bir tərəfdən ideyaların geniş şəkildə demokratikləşməsindən bəhs etmək mümkündürsə [17, s.4], digər tərəfdən internet diskursun təsiri ilə yalnız danışmaq dilini mənimsəyən yeni bir nəslin yetişməsindən danışmaq olar [11, s.7]. Hətta, emosiyaları ifadə edən qrafik işarələr (smayliklər) öz əsas təyinatını itirərək, ifadə etdikləri müvafiq mimik göstəricilərə uyğun şəkildə emotiv məzmunun ifadə edilməsində istifadə edilir [15, s.211]. Bu, bir çox tədqiqatçılara belə bir fikir yürütməyə əsas verir ki, virtual ünsiyyət əsasında formalaşan yeni nəsildə ikonik təsvirlər üzərində qurulan uşaq diskursuna qayıdış baş verir. Bundan əlavə, O.A.Leontyeviç haqlı olaraq qeyd edir ki, “virtual şəxsiyyət”in mədəni dil sistemində də dəyişikliklər baş verir [10]. Tanımadığı, çox zaman da əcnəbi dil məkanına uyğunlaşmağa çalışan istifadəçi öz individuallığını (xüsusən də mədəni dil sistemini) itirmiş olur.

Bu kiçik araşdırmadan belə nəticəyə gəlinir ki, internet şəbəkəsində yerləşdirilmiş və istifadəçilərə açıq olan bütün mətn növləri internet diskursun özəyini təşkil edir.

İnternet diskurs bütün məqamlarda ikili standart nümayiş etdirir: bir tərəfdən bəşəri kütlənin biliklənməsi istiqamətində sədsiz üfüqlər açırsa, digər tərəfdən insanların real gerçəklikdən təcrid olunmasına gətirib çıxarır, beləliklə də qeyri-verbal ünsiyyət cəmiyyətdə üstünlük qazanır.

İnternet diskursun əsas funksiyası və strategiyası manipulyativ xarakterlidir və istifadəçilərin dünyagörüşünü istənilən yöndə formalaşdırma imkanına malikdir.

Ədəbiyyat:

1. Cəfərov Y. M. Virtual şəxsiyyət və onun təşəkkülündə dilin rolu. // İnformasiya cəmiyyəti problemləri. 2017. № 2, s. 20-26
2. Əliyeva E. Müasir dilçilikdə diskurs haqda mövcud elmi-nəzəri müddəalara dair // Filologiya məsələləri, 2017, 1, s. 34-37.
3. Гарматин А. А. Интернет-вещание в системе СМИ: Особенности и принципы функционирования // Вестник ВГУ, серия: «Филология. Журналистика». 2004, № 2, с. 127
4. Долуденко Е.А. Англизмы в русскоязычном компьютерном жаргоне // Лингвистика. Перевод. Межкультурная коммуникация. Пятигорск, 1999, с. 20-57.
5. Доценко Е. Л. Психология манипуляции: феномены, механизмы и защита. М., ЧеРо, 1997, 344 с.
6. Иткис Г. Е., Жильцов В. А. Сеть Русмедиа: Обзор проектов для вещателей // Сборник НАТ, 2001. Вып. 10, с. 176-178
7. Карасик В. И. Языковой круг: личность, концепты, дискурс- Волгоград: Перемена, 2002. 477 с.
8. Кихтан В. В. Информационные технологии в журналистике Ростов н/Д: Феникс, 2004. (Серия «Высшее образование»), 160 с.
9. Колокольцева Т.Н. Фрагменты современной президентской риторики // Проблемы речевой коммуникации: Межвуз. сб. науч. тр.- Саратов: изд-во Саратов. ун-та, 2003, вып. 3. с. 185-193.
10. Леонтович О. А. Компьютерный дискурс: Языковая личность в виртуальном мире // Языковая личность: институциональный и персональный дискурс: Сб. науч. тр. Волгоград: Перемена, 2000, с. 191-200.
11. Сиротинина О.Б. Социолингвистический фактор в становлении языковой личности // Языковая личность: социолингвистические и эмотивные аспекты. Волгоград, 1998, с. 9-20.
12. Слышкин Г. Г. Лингвокультурные концепты прецедентных текстов. Автореф. дис. ... канд. филол. наук Волгоград, 1999, 24 с.
13. Стернин И. А. Практическая риторика как предмет исследования. // Речевое общение. Специализир. Вестник-Красноярск, 2000, Вып.2 (10), с. 19-27.

14. Чалдини Р. Психология влияния. СПб.: Питер, 2001, 288 с.
15. Шейгал Е. И. Компьютерный жаргон как лингвокультурный феномен // Языковая личность: культурные концепты Волгоград, 1996, 286 с.
16. Шейнов В.П. Скрытое управление человеком (Психология манипулирования). М.:ООО «Издательство АСТ», Мн.: Харвест, 2002, 848 с.
17. Harmon A. The Internet Has Sprawled a Language of its Own// English, March 1999.-№ 11.-pp. 3-10.

Summary

Internet Discourse and its Characteristic Features

According to the requirements of modernity, computer technologies are strongly integrated into all spheres of human activity. By this way, various aspects of what is happening on the Internet are of particular interest. Given this fact, the main purpose of the article is to determine the characteristics of Internet discourse. The concepts as Internet discourse, virtual personality have been explained and the manipulative features of Internet discourse is being highlighted in the article. During the investigation the characteristics of internet discourse is being analyzed and its impact on language is being explored, too.

Резюме

Интернет-дискурс и его характерные свойства

Согласно требованиям современности компьютерные технологии сильно интегрированы во все сферы человеческой деятельности. В связи с этим особый интерес представляют различные аспекты того, что происходит на интернет-пространстве. Учитывая данный факт, основной целью статьи является определение характеристик интернет-дискурса. В статье разъясняются такие понятия, как интернет-дискурс, виртуальная личность и подчеркиваются манипулятивные особенности интернет-дискурса. В ходе исследования анализируются характерные черты интернет-дискурса и исследуется его влияние на язык.